

Dansens og musikkens rødder 22

Menuet fra Randerseggen

af Per Sørensen

Sidste gang fortalte jeg om dansen og vil nu fortælle lidt om musikken.

Med hensyn til musikken har man benyttet mange forskellige melodier. En overgang har man på Randerseggen benyttet "Skaberens Menuet", som har været kendt og populær overalt i Danmark (er samme melodi som Dronningens Menuet (P&P II) eller menuetmelodi nr. 3 (F. F. F.'s nye Lollandshefte). Grunden til, at melodien mange steder kom til at hedde "Skaberens Menuet" skyldtes, at digteren Bagesen i 1787 skrev en drikkevise til melodien, og den vise begyndte med teksten "Skaberen sku'ed den nyskabte klode"¹. Melodien findes også som nodetryk hos dansekomponisten, Claus Schall i 1790.²

I folkedanserkredse er der tradition for at spille de 2 forskellige menuetmelodier fra Randers, der står i "358" (nr. 249

N. J. Kragh i sine velmagtsdage.

Menuetto
N. J. Kragh
Hald

& nr. 250) "ud i en køre". Det er faktisk forkert, da de 2 melodier aldrig har været spillet sammen. - Den 1. melodi er komponeret af N. F. Kragh og har bl.a. været brugt i Mellerup og Hald. Den 2. melodi har været benyttet i Bjerregrav; men da vi ikke danser Bjerregravmenuetten, burde vi måske bruge en melodi fra Mellerup.

Hvis vi vender tilbage til den 1. melodi af Kragh, står den i alle folkedanseres hukommelse som den smukke melodi, der starter Randersmenuet. Hvem var denne Kragh?

Niels Jensen Kragh blev født 1841 og var søn af gårdejer og musiker, Jens Nielsen Kragh. Som 10 årig begyndte den lille Niels at spille hos sin far, og allerede som meget ung var han en skattet musiker ved egnens gilder. Fra 1864 til 1866 aftjente han sin værnepligt ved Hestegarden i København. Selvom vi havde krig i 1864, slap han for at delta-

ge og forblev i hele perioden i København. Mens han var i hovedstaden, fik han lejlighed til at spille forskellige steder, og han spillede bl.a. i en periode hos Lumbye i Tivoli.

I 1866 drog han tilbage til Ommersyssel (området mellem Randers og Mariager Fjord), og han blev den mest skattede spillemand i hele området. Hvornår han skrev sin berømte menuetmelodi vides ikke bestemt; men man mener, det var i manddomsårene. Han komponerede også andre melodier, bl.a. ovenstående menuetmelodi, hvor han har genbrugt sidste del af sin berømte melodi til triodel i denne.³ Han døde i 1914 og ligger begravet på Hald kirkegård.⁴

Da menuetten på Randerseggen har været danset gennem hele forrige århundrede, har mange af de lokale spillemænd lavet menuetmelodier. Da den variant af dansen, vi danser, er fra Mellerup, vil jeg her vise en Menuet, kom-

Menuetto

Søren Hougaard

Mellerup

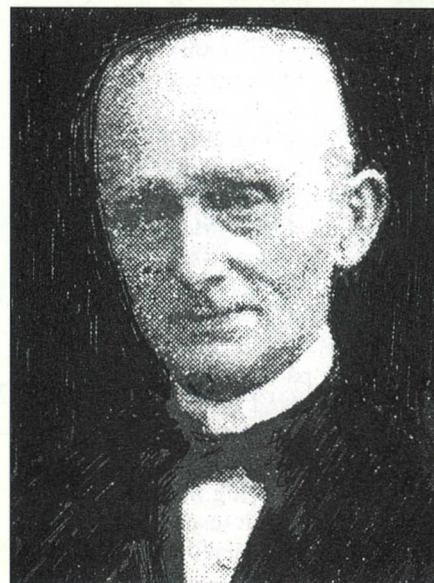
poneret af Mellerupspillemanden, Søren Hougaard (1866-1950).

Søren Hougaard levede hele sit liv i Mellerup, – undtagen de sidste 10 år, hvor han boede på alderdomshjem i Randers. I de unge år var han en meget benyttet spillemand i sin fødeby og kendt for en smuk fortolkning af de gamle danse.

Til slut vil jeg opfordre jer og jeres spil-

lemænd til at prøve en af de 2 “nye” menuetmelodier næste gang, I skal danse Randersmenuet. - Det vil i starten virke helt forkert, da man vil have de 2 kendte melodier i ørerne. Men efterhånden, som man bliver “dus” med dem, er de ligeså smukke som de andre. God fornøjelse!

I de næste numre kan vi glæde os til, at Ole Skov skriver om menuettraditioner på Lolland og Falster.

Søren Hougaard, Mellerup.

Kildehenvisninger:

1. "Sange fra det danske huus- og selskabsliv" af A.P. Berggreen. 2. del nr. 17. Reitzels Forlag 1871.
2. "Arie og Viser" af Claus Schall, bind 1 nr. 10. København 1790.
3. Meddelt af Poul Møller, Støvring. Findes på Folkemindesamlingen.
4. "Råby Hopsa" af Peter Østergård. Historisk årbog fra Randers Amt 1980.